

СВОБОДА НАРОДАМ
І ЛЮДИНІ !

ЗА САМОСТІЙНУ, СОВОРНУ
УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВУ !

СЛАВА
УКРАЇНІ !!

ГОРОЯМ
СЛАВА !

ДЕРЖАВНА
ДУМКА

Л И С Т О П А Д

1 9 4 5

БЕРЛІН

ВІДСЕНЬ

З М І С Т.

1.М.Мук: За нашу правду.....	3
2.І.Д.: Листопадове.....	10
3.Кричевський: Питання провідної верстви в Україні.....	13
4.До української еміграції.....	17
5.Із нашого еміграційного життя.....	18
6.Відгомін з краю.....	21
7.Свідectво галицького жида про українців.....	21
8.Американець про Україну.....	22
9.Й.Петро: Міжнародне політичне положення.....	23
10.Пім: На стійці./В пам'яті тим, що впали/.....	25
11.Згинули в німецьких концентраційних таборах.....	27

Малій Мук.

ЗА НАШУ ПРАВДУ.

Тисяча літ минає з того часу, як у вогні змагань почав формуватися з різних племен один монолітний український нарід. На грані двох світів, під промінням соняшної Гелляди, спадкоємця гелленсько-римської культури та під хододними вітрами диких степів став він формувати своє духовне обличчя. Він станув твердою ногою на своїй території, своїм потом зросив вдячний чернозем, кров'ю освятив право на ту рілю, і зробив землю основою не тільки матеріальної, але головно моральної своєї сили. Використовував досвід предків і розвивав його. А зустрівшись на південнім заході з культурним сусідом - сциніз його. Поволі переймав він довговіковий досвід старинної Греції й Риму і випробовував його у щоденному змагу; переймав сояги духа старинних велитів пристосовував їх до своєї духовної будови, пізнавав себе. І так творив свій світ: світ своєї душі, своїх мрій і бажань, своєї законів, своєї правди.

В час розквіту княжої держави, коли Україна, як творчий чинник історії являється керівним центром східньої Європи, український нарід виступає вже з оформленим духовним обличчям. Тодішня українська держава в протилежність до решти тодішньої Європи, була витвором не одної яксь верстви, а витвором цілого народу. І коли в інших тодішніх державах Європи тільки керівна верства могла цікавитись духовним життям, а мирські верстви люду, запряжені в їхнє ярмо, не мали ані змоги вижити своєю думку, ні навіть часу займатися тим. У нас весь нарід брав живу й безпосередню участь в процесі творення свого світу ідей. Закони відношення людини до людини, оформлення суспільного ладу, політичний парадокс і погляд на світ - усе це було викуте в горнилі збірного життя нашого народу. Тому теж нарід називав завжди цілість цих поглядів гордою назвою? Н а ш а п р а в д а .

Голови родин /однаково батьки, як і матері/ стояли на сторожі родинних правд; віча дозрілих членів громади берегли й захищали суспільні правди громадського життя, а горді дружинники, сини всіх верств українського народу, під проводом своїх князів захищали нашу правду перед ворогами ззовні. Не для грабежі й не для задоволення дикого інстинкту руйнувати ходили наші князі Олег і Святослав, Ігор і Володимир на Візантію. Вони відчиняли брами Царгороду, щоб змушити грецьких царів поклонитися нашій правді, узнати її як рівнорядний чинник культурного світу й шанувати її. Тому те й кінчилися всі ті походи не пожарами, грабінню і запальною різнею, як це бувало вое при наскоках диких орд, а писаними договорами, де були ясно сформульовані домагання української держави. Ці писані договори - це виразний і невідомий доказ нашої правди на полі міждержавних взаємин, оформленої нашими князями, що звучала: "Ми вимагаємо, щоб нас узнали самостійним рівноправним чинником світової історії. Ми шануємо право кожного народу на самостійне життя і жадаємо, щоб усі шанували наше право. І тільки ватимем, щоб наші громадяни мали такі права в чужих державах, як громадяни даної держави мають у нас. /Провідна думка договорів Олега й Грецією/.

А "Руська Правда" /єдиний оригінальний правовий кодекс славянських народів/ відзеркалює знова правосвідомість наших предків. Не сваволя можновладців, не безкарність заїздів і грабінню, а пошанування ладу й порядку та гідності кожної людини - було їхнім ідеалом, їхньою правдою.

В "Псухонні Меномаха дітям" охоплює князь союзи особистого виховання. А в "Слові о полку Ігоревім" виявляє автор наші правди зі суспільно-політичної діяльності /забезпечити кордоні свого краю, або лягти головою в обороні рідної землі/.

За ті правди йшли в бій князі дружинники, в обороні тих правд клали свої голови в нерівному змагу з диким навалом останні з них, після цього, як під ударами Азії впала княжа держава. І хоч татари давали великі полегші тим, що приютили до них, то "татарських людей" було дуже мало. Бо не про особисті користи, ні навіть не про рятівання життя йшло нашим предкам, а про збереження нашої правди. Про оборону такого політичного стану, де весь український нарід мав би змогу формувати своє життя на всіх ділянках не по наказу когось другого, а по власній уподобі, за законами своєї правди. Корилась Джінгісханові ціла Азія, корилась і переймала від татарських орд багато дещо Рокія, що саме тоді народжувалась; Україна ж ніколи не підлягла духово азійським ордям. Хоч змела з лиця землі пишні гори татарська навала, попалила села й проголосила свою зверхність над цими горами. Український нарід не визнавав ніколи чужої зверхності. Він чув свою духову вищість над найзником. Тому й зберіг свою відрубність, свої правди. Дух степу торкнувся тільки славянців; душа народу лишилась неторкнена, здорова. І кожному впадала легке в вічі протилежність: безіменність юрби, її глуха ненависть до всіх, що вирости понад загаль, бажання зрівняти всіх вділ, глухий пошук влади й дикість вияву інстинктів при кожній нагоді — це там. А ми нас: бажання вибитись, шануючи рівночасно кожного іншого як особливу людину, змагання пиятись вгору і дорівняти тим, що вибились, а не слагати їх вділ, бути все співучасником праці своєї влади, не руйнувати нічого для самого руйнування, а шанувати працю других і творити її самим.

Свобода народові й свобода людині; можливість вияву прикмет одинокі; рівність супроти права і різnorodність у висліді постави одинокі супроти життя — це були правди українського народу, що він їх на хотів зректися за ніяку ціну. Тому радше кидав рідні сторони, зрікався усього і йшов бурлакувати в степи, ніж мав виректись їх. Важке було життя ухадників, залишків княжого лицарства, що з мечем при боці, ордали й засівали чорнозем, виставлені на безустанну небезпеку. Та за те вони були вільні душою: не чужим божкам, а тільки своїй правді поклонялися вони.

Дитва одінула вартість цих правд. Вона переймала їх, робила їх керівництвом своїму життю, включалась у ритм українського життя. І розвивалась.

Кели ж Польща, що в ній зразу український нарід добачав союзника в боротьбі з татарськими ордями, показала своє правдиве шляхецьке обличчя, наш нарід відвернувся від неї. Закріпощення працюючого люду, свідчення безправства, грабежей і вбивств, темнота нищих і нецтво вищих верств, коротко: увесь той суспільний лад шляхецької Польщі був якраз запереченням правд українського народу. Тому й спалахнула ціла Україна бунтом. І як передве проти диких орд сходу, так тепер проти дикої шляхти заходу пішли в бій найкращі сини народу. "За нашу правду й за нашу віру!" — було їхнім боевим кличем. І не за "ліберум вето" і не за накинення якоїсь політичної чи релігійної думки одної частини суспільності другій, а за право жити вільним життям цілому народові і кожній одиниці зокрема, без огляду на її соціальне походження, за ті правди жились кров повстань Гуні, Наливайка, Остриниці, Лабоди, Трясила і Хмельницького.

Тодішня провідна верства України не відграничувалась китайським муром від решти світу. Хмельницький, Юрій Немирич, Виговський і багато інших із цієї групи знали не тільки Україну й Польщу. Вони простудіювали й теоретично й практично суспільно-політичні відносини західної Європи. І хотіли добра Україні, як і інші тодішні провідники. А однак, керуючись політичними моментами хотіли перещепити в Україну суспільний лад тодішньої західної Європи, український нарід заворушився і збунтувався навіть проти обожаного Хмеля. Бо український нарід

до потребував чужих правд, він мав свої. Недія суспільності на змі-
щенні ве стай, соціальна, згоді диктована нерівність, плахові за-
чепи — навіть у злагіднених формах, були йому нужні й осоружні. Він бо-
рсовя за правоту своїх прав. Заковане політичне й суспільне визволен-
ня, за створення умови, де керівними були б ті правди, що їх він оди-
дичив до своїх предках і зберігав у своїй душі, як найдожчий скарб лю-
дини. І саме в спробі поступитись зі своїх суспільних правд на рахунок
політичних — з одної сторони, а в тому, що українські правди були над-
то прити акції для широким народів сусідніх народів, а ті самі правди
небезпечні для володіючих верств, саме в тому лежала головна причина
сумного закінчення так світлої сторінки нашої історії, а єдиної країни.

Коли пізніше Росія сплинула на Україну, то царські владні люди
мали пізнати владу укр. народ, заступали: українці отримали в
поборю до руского чоловіка. Він чув себе вільним духом за москвина.
Між ними /українцями/ майже не стрічались неграмотних людей: про ксь-
нії, церкви, а школа, доступні для всього населення. Вони не хотіли під-
порядкуватися наказам царської влади, а покликаються все на свої пра-
ва на свої правди. Вони всі непокірні, бунтарські і мріють про від-
нову своєї незалежності.

Відмінність світогляду українського народу від російського від-
чували російські круги так сильно, що навіть у релігійній ділянці, ри-
мо формальної єдності, визнавали фактичну різність. З часом, а саме в Росі-
ї до чудернацьке становище російських батюшек старих часів, що україн-
ців православних треба в Росії через хрестити. Бо й християнську релі-
гію не прийняли українці як щось не порушне, а пристосували до сво-
ього світовідчущання, впрежили й влучили як складову частину свого
світогляду. Для того й була вона іншою за москвинів, що розуміли її
інше, по-своєму.

Тому й не диво, що миме найрізномірніших виховних заходів росій-
ської влади її не вдалося зліпити український народ з російським.
Український народ заховував незрушним своєю духовою скремішністю. Які
не були б лючі й сильні удари, вони ніколи не доходили до нутра нації,
до її душі. В ніяких умовах народ не покидав своїх правд, ні не мі-
няв їх на чужі.

Якщо це правди — виявляє дуже виразно, хоча б так сплюгавлена в
регіонах от рінка нашої історії, Гайдамаччина. Оплюгавлювана зі заїк
скаженістю т му, що була ясним відзеркаленням світогляду українського
народу і його державно-творчих прикмет у час, коли в регі були певні,
що він уже духом помер. Документи, що залишилися з тих часів свід-
чать, що зовсім не істиникт вкраті, ні жажда пімсти, ні нахил до гра-
бежі й вбивств, як це старался вмовити узі в рожі історичи, зовсім не
де гнал к ліів у біі. Адже ж п. збутті Умані, постанці устан. вля-
ють зараз свою владу, а в на з гетьман м Залізняка мі полк. Іваном Г. н-
том на ч лі панує зараз же п. м. ження і св. іми від звами й наказаму
яон. зде. вує цілє бор. тьби: За відвічні правди українського народу.
За те, щоб власть в Україні належала українському народові, щоб земля
належала тому, хто працює на ній, щоб не було рабів і панів, а всі бу-
ди вільні; щоб тягар суспільних обов'язків р злижити рівні мірно на всіх
громадян, щоб усі перестерігали ладу й порядку; щоб зирилась совіта й
знання. Державним декретом забор. няється всякі оам. вільні реквизиції;
проти грабіжників, що користуючи зі спокійних часів раді б спекти св. о
печено, вно. влається каральні відділи; всіх громадян зоб. вязується до
військ. з і олужок, настан. вляється адміністр. діяну владу, — хіба ж ус-
те не г. в рить найкраде сам за себе, чого т. хотіли к ліів?

Знизити люд, ззабеденні в регіонах, прогнати чужі правди, а створи-
ти умови, де б наша правди нами кермували, — оце й було тою ідеєю, що
казала коліям іти в біі і дала. опісля духому міць Гонті перенести
з посмішкою і книжками жажливі тортури.

У важкі часи царського гнету було чимало усіхких політичних концепцій зі сторони української інтелігенції, що хотіли допомогти своєму народові. Але чи поза кругом теорій цих концепцій, багато людей з поміж українського народу захоплювалось ідеями воєславництва, єдино-реалізму, "сесвітності" "рівності" і т.п.? Чи першав би був хтось широкі верстви до об'єкта ті концепції? Німа! Бо це ж не були ідеї со світогляду українського народу, це не були ті правди, що їх він так беріг в глибокій своїй душі. Це були тільки витвори інтелекту, твір мудрування, що над ними можна змотанслюватись, обговорювати і тільки.

За те ж, коли заступив Шевченко зі своїми політичними поемами, кожний закрутився, ніби електричною струною діткнувся. Читачи їх кожний українець чув, що вони добирються глибоко - до його душі й порушують там якісь темні нотки. Відзначалася крива, а в душах спалахнуло знов ясним полум'ям вогонь, що здавалось, погас зме був у злину московського насильства. Пісня про волю, окроплену кровю повстання, приверненна імени героїв безславленим ворогами наших предків - героїв, що за велике діло своєї голоси зложили / " За святую правду, волю, розбийник не стане" / - братнє об'єднання всіх верств українського народу до кінця / " і ідеї" / " нехай мати усміхнуться" /, соціалне визволення закріплені і незламна віра в непереможність українського народу - все це і був акраз тим, що жило в криві й підвідомості пиневленого люду, тим, що і стан виле духовий хребет його "вірвою" і не давало йому розпалитись в нівелюючому русокому мрі.

Шевченко був свідомий того, що не механічне переціплювання чужих взірців, не чужі програми, кличі й ідеології потрібні українському народові, а тільки пізнання себе, узгляднення своїх прикмет, стремління і бажання і створення на тій підставі ов його суопільного - політичного світогляду може бути органічно приемливе для нашої нації. Тому й остерігає українську провідну інтелігенцію: " Нема на світі /другої/ України, немає другої Дніпра, а випретеся на чужину шукати добра? Ш на чужині повстало, добре для тої чужини; для нас це тільки "великих" слів велика сила, тай більш нічого". Б світ ідей не зазвостеся, як технічне вміння. Він виоплється в кітлі життя, він мусить мати своє кріння в традиції даного народу, в його духовості. В Україну ідіть! - каже Шевченко - "розпитайте високі мгили, коли, кого, за що охорнили"; "і чужому научайтесь", але перш за все - "своє прочитайте, не минайте ніде титли, ніже тії коми". Тоді щойно й фрмлюйте свої ідеали, узгляднюючи не тільки теперішній стан, але кладучи в основу світової "живих, мертвих і ненароджених". Інакше - навіть найгарніші кличі й слова визчені вами й залишаться тільки словами, кліч не заобом спекуляції, де ви " кричите, що вас создал Бог не на те, щоб ви неправді поклонились", а на ділі " і далі х дите в ярмі" та "шкуру дерете з братів незрячих грекесіїв".

" В своїй хаті своя правда". Оце ідеал, що пориває за собою широкі маси українського народу. Та на лихо українська інтелігенція на початку ХХ-го віку не оминула таки цієї страшної похибки, що перед нею остерігав Шевченко; Не своїй правді, а чужим, модним тоді теоріям поклонилась вона. " Соціалістичні правди захопили були загал тодішньої революційної молоді. Спільність економічних інтересів усього світового пролетаріату, пережиток національних окремішностей, розумове розв'язання усіх міжнародних проблем, зірвання з традицією та побудування одного спільного пролетарського світогляду, - оце мало бути тими ідеалами, що повинні були заступити "перестарілі" правди українського народу. Нелегальними брошурами, революційною роботою, а опісля і легальною писемною і усною пропагандою поширювано вперто й завзято нові кличі.

А однак, як тільки нарід прийшов до слова, взявше коротко і ясно: За Самостійну, Соборну Українську Державу; за свій над; за свої вічні правди й права готів він стати зі зброєю у руках проти кожного ворога, а не за чужі, хоч би і як принагідні мудрування. Військові з'їзди 1918 року в Києві, Крути, повстання і боротьба до останніх можливостей проти російського босяцтва — оце й була відносидь українського народу на "найм-дершніи правди".

Не удачелення, не добробут, а тільки море крови, викривлювання душі і повну страту своєї держави принесла проба повести український нарід за чужими взірцями.

Так тисячелітня історія нашої нації позчас нас, за що треба нам боретися, коли ми сисмо, щоб нарід був за нами та, щоб наша боротьба увінчалася успіхом.

З а к а ш у п р а в д у !

Не чужі взірці, не наймодерніші соціально-політичні концепції мусимо ми ставити як вугольний камінь нашої ідеології. Чужі приміри цювинні нам бути тільки субстратом для розважань, в яких розмірах діяльноряді явища у нас і які розвсєві тенденції мають вони; але розвзувати їх тільки всідно з прикметами нашого народу і з його бажаннями. А ті прикмети й бажання української нації збагнути й преслідити якнайвірніше і їх саме і покласти в основу нашої ідеології. Бо ідеологія має власне бути усвідомленням підсвідсмих мрій і бажань нації, сфармленням того, до чого прамує вона в своїй віковій мандрівці, глосом її крови.

Кали ж хтсєв хоче збудувати вперед ідеологічно-програмові рямці хай і з найтіснїшими правилами логіки та згідно з найновїшими ствердженнями науки, однакє поза життям, у кабінеті, а потім хоче обрати життя народу в ті готелі рямці, — т. це фантаст, коли не бжебїльний. Бо викснати це не вдасться йому так, як не вдасться нікому спрямувати річку проти течії. Коли ж в його стїльки сили, що він переродить в життя свій експеримент, то це злочинець, бо він викривляє життя, ломить його. і замість використовувати русїйні сили на розвїй прамувань нації, він зуживає її на поборювання мруднощї вложення у рямці. І як би навіть вдалось убраться суспїлне життя народу в ті рямці, то нарід зурись буде в них, як людина, в убранні не на якого шитому. Якравим прикладом цього — італїйський фашизм. Не на прикметак італїйського народу були будовані заходи фашизму і не розсєсвим спроможностми італїйської нації відповїдали мрії про фашистівсєку імперїю. Через те й повсодисє цей нарід дослівно так, як людина в чужсму убранні. А при найближчїй нагодї скинув його зі себе зорсїм безжале, без якоїкої внутрїшних потрясєнь і без глибоких неслідкїв. Хоч даждцять їт держави його в тих рямцях і причали до них.

Тї Пізнає ж бажання народу, його стремління, розсєсві напрямкі і його прикмети не так легкє. Через те і треба розрізнити двї основкі їх групи: стверджувані і дослїджувані. До першої групи належатимуть правди, до за них борєся нарід за весь час своєїого тисячлїтнього існування і вєсказавєся про них зорсїм ясно і недвсзначно. Такими є: створення умовини, серед яких українська нація сама створила б собі форми своєїого життя, іншими словами — мати власну, зорсїм незалежну Українську Державу. Бо тільки в нїй можуть існувати такі умовини. Далше — бути всїм українцем у купі, значить — мати Соборну Державу. І в тїй державі створити якнайкращї можливсєсті розсєсв всїх творних спроможностєй української нації.

Оце і є ті основні, незмінні, вічні правди. Тї, що мусєть лягти в основу нашої ідеології, як недорухний угольний камінь. Бо зріктись їх нарід траїть те, що було найціннїше в його прамуванні на вершини й перестас бути собор. Завертас круто свій шлях вадїл, у небуття. В обрєснї ж їх готсєва людина здорова духова одиница понести найбїльшї особистї жертви.

Томуто, коли ми чєтири роки тому кинули клич: "До боротьби проти націанал-соціалїстичного наїзника" — увесь нарід пішов за нами.

Хоч знав добре, що для цього треба буде понести тяжкі особисті жертви. І г. майні і в крові. Особисті вигоди, а дуже часта й особисту волю і життя, та волю і життя своїх найближчих найдорожчих треба скласти буде на вітвар. Знали це і складали не тисячі, а сотки тисяч - мільйони! Складали без жалю, без одного слова нарікання, як правдиві мужі, свідомі ваги хвилини. І ті, що падали в брях, і ті, що над ними с. д. нечестивих переводив прилюдно езекуцію і ті, що по контр-лягрях поневірялись, усі воєни держали високо прапор Незалежності і не вірювались, не відступали. І весь народ славив їх як своїх вірних синів і томагав їм.

За теж від тих, що на слова горлали про свій "патріотизм", про свою "прямолинійність", "ідеологічність", "десвід" та "розважність" - а на ділі продавали н. ятіший ідеал, і намагались ворогові на службу за шмат гнилої ковбаси, - від тих нарід відвернувся. Вони самі побачили, що ніякі перехсплені у їхнього вчителя й хлібодавця "пропагандивні тріки" не принесли ніяких успіхів. І вони стали дуже швидко "генералами без війська". Тільки де-не-де якийсь інтелектуаліст попадав у їхні сітитар той швидко п. хоплювався, р яку це кампанію попав. І рад був вирватися якнайшвидше звідтам. Не помагали матеріальні блага, що їх всім раздавали своїм прихильникам. Народ погорджував тим, як юдиними срібняками і не звертав уваги на теревені про "анархізм", про "нерозважність" і т.п. Він душею сам відчував за ким йому йти. І ішов. І далі йде.

Бо пізнав, що не як політичний трік для захоплення становищ а як наше незрушима "вірую" поставили вони клич "За Саместійну Собрну Українську Державу!"

За те з другої сторони ми завсіди здавали собі дуже добре справу з того, що схопити форми, що в них національне життя на всіх ділянках дійсно вповні і найкраще розвивалося б - не легко. Бо вони, як ми вже вище сказали, мусять впливати з життя і йому відповідати. Тому ми не спокушувались ніколи на кабінетно-догматичну розвязку тих питань. В найтіснішій співпраці з народом, як його нерозривна частинка, ми стараємося збагнути всі фібри народньої душі, всі її прикмети, розцінити їх, признати кожній з них відповідне місце і так створити форми суспільно-політичного життя. Наші ж помічення і ствердження ми зараз конфронтуємо з дійсністю. І коли завважимо, що ми в чомусь помилились, зараз виправляємо свою помилку. Не фарисеємо і не боїмося признаватись до помилок. Бо знаємо, що тільки той не помиляється, хто нічого не робить. І ні трішки не лякаємося закиду "зміни лінії". Бо не доктринери ми, а творці життя. Не про формулку йде нам, а про суть. І не про магічну фразу групки, чи партії, а про живу, нашу, значить всенациональну правду.

І коли ми напр. ствердили, що т. зв. "фірер-принціп" конечний у військово-боевій організації/що є там властиво підставою дисципліни й безздатности (фірер-принціпом) і обовязує у всіх народів світу/, що цей принцип у суспільно-політичному житті, де його за чужим взором псчачи були переціплювати, є зовсім чужим і неприемливим, а через те і шкідливим для української нації, ми заявили проти нього. Без лицемірської соромливости і без вагань. І без найменшого страху про уцерблення нашого авторитету. Бо наш авторитет ми будусмо не на нашому говоренні про нашу вартість, а на тому, як нас оцінює нарід. Цей вигідний для "вождів" принцип ми зовсім спокійно залишаємо тим, що не йдуть в народ, бо їм на ньому не залежить, а ограничують свою діяльність до іменування своїх "міністрів" і "воєводів", які теж до ніякої праці не зобовязані - і творення в цей спосіб "товариства взаїмної адарації". І тим, що бачуться відповідальності перед народом за свої вчинки і раді б "фірер-принціпом" просмикнутись.

Так с. . в кожній іншій діянці не дажасмоє ми перевести конфронтації теорії з життям, витягнути з цього вразливі висновки і як треба, перевести відповідку перецінку вартостей.

А вже ніяк не думаємо примітивізувати наших суспільно-політичних змагань зводженням їх до боротьби за ономастику, за саму якусь назву, не дивлячись на її зміст, як теж рідуче не знизимось до того, щоб жонглювати вивісками. Ми ж підкреслимо вже вище, що нам іде про с у т нашої правди. Назва у нас річ другоградна: важна, але тільки до певної міри.

Зовсім недавно ми були свідками якраз такого, як ми вище назвали жалогідного жонглювання вивісками: Група українських емігрантів, підшившись під ті самі назви й кличі, до їх вживали ми, зголосила була претенсії на провід української нації і з тим заміром пішла була з німцями в Україну. Безкомпромісова боротьба за Самостійну Соборну Українську Державу і революційний шлях до досягнення цієї мети дивилось у них і досьогодні незмінними кличами - на словах. А на ділі - спраричення своєї революційної боротьби до творення допомогових комітетів та національних рад, що являються дорадчими органами /і то лише в деяких справах/ райхо-комісара та його ватажків, - чиж це не є аж надто вимовне признание кольовіального степу України та повне відречення змагань до самостійности. Це ж далекий відскок назад навіть від того, на чому стояло колись УНДО. А вони не завважували навіть /чи дійсно?!/ цієї жакливої розбіжності між тим, що вони говорили, а що робили. Бо не про суть, не про наші правди йшло їм. Далекі від дійсної боротьби вони й не годні були зрозуміти їх. І боролись не за них, а за певні назви, що мали їм як магічні закляття послужити для досягнення зовсім інших цілей.

Це для нас відстрашаючий примір. Через те ми й підкреслимо: не про назви як вивіски йде нам; а і в тому випадку йде нам про **суть**, про істину наших правд. Їх ми шукаємо, за них боремось і боретись **будемо**.

А в своїй праці в тому напрямі ми опираємось тільки на людей, що мають дійсно щось спільного з народнім життям. Думка людей, що за цілих мість літ народнього змагу стояли осторонь, приглядаючись безчинно, зайняті особистими спекуляціями, а сьогодні раді своїми "елябораціями", чи радше панквіліями на тих, що несуть весь час на своїх плечах тягар боротьби, виплисти знова на верх, думка цих людей нам зовсім байдужа. Їхні вискоки нам більш байдужі, чим лайка пастуха з панського фільварку. Адже ж вони нікого й нічого не репрезентують собою. Розмова з ними нічого нам не дала б і звела б тільки нашу працю на манівці.

Бо ми -- повторимо на кінець ще раз, - боримось не за персональні становища, ні навіть не за популярність нашої групи, чи мобілізування для неї членів, а --

За нашу, всеукраїнську, національну правду!

Я згаду ю .

То було в ті дні, коли по садах ходив журликий жовтень і приміряв золотисті шати до далекої мандрілки. Тоді в нескорі далі піль стояв битвний гул і вихри бігли табунами, рвучи синяву й золото прапорів. Земля лежала в непаді глибоких окопів, а небо боролася з загравами й чорною плахтою димів. Місто сунулося вороже, а білі села припадали до землі, шукаючи вахоту. Тоді по країні ходили сірі отежі й їхні обличчя були звернені на північ і схід, на захід і південь. Сонце стояло на сході й приглядалося в золоті дахлі великого міста. Там був уже день і стелі вітхав чорними грудьми: "Та немає лучше, та немає краде, як у нас на Україні!". А над заходом ніч розвернула свою темну плахту й в рожі очі припадали ворко в темних сутінках. Та одної ночі з'явилися сірі тіні і ранок, що прийшов від піль замислювався над містом. Вітер рвав полотнище прапорів і кидав їх на деми. Синяву й золото. Місто причаїлося в тривозі й вороже отежило за сірими одностроями. Запахло залізом і кровю. Дні ішли заквітчані в прапелельні дими й закружували в ритм скорострілів. Місто вгорнулося валіаним перотенем і гралося ним, мов цяцькою. Триожно кричала сурма, але білі села німували байдуже. Той, що дає життя, хліб — випадав в наплечників, а на його місце приходили кулі. Сірі ряди ряно процвітали калиною і відходили на схід.

Ми були тоді малими, але наші очі були веселі, а наш сміх дзвенів як добре намисто, лякаючи хатні сумерки. Ми гралися сльозом батькової шаблі і в наші серця захватними радіощами опливали блиски золотого тризуба. На дворі стояв кінч і прапо пахла чорна земля, розбита його копитами, а синя мла дрожала від його іржання. Ми купалися в сонці і наші руки були в червоних маках, як у крові. Ми їли хліб, а в хліб і від нього йшов солодкий запах землі, заліза й крові. Тому ми вбивалися в силу як волченята. Ми ждали, що придуть батьки і принесуть нам на руках сонце, як золоте качільце. Так рідилася наша віра й наша любов. Сірі ряди пройшли знову на захід, як буря і заврушилися білі села. Дні проходили штормом і лягали в пилі курявих доріг пошарпані стяги, а сірі однострей клалися буйно, на всю довжину по зелених престолах цілі і на холодних плитах гомінких міот. Прибосом прокотилися три роки й хлинули назад. Сірі отежі відійшли й за ними замкнувся чотирокутник. Ми бачили, як насувалися за ними північ і захід, південь і схід. Тоді замовк наш сміх і наші молоді очі одцвіли, як польні велешки. Хліб гірк і відбирав нам силу.

Я т я м л ю .

Ми йшли в місто й шукали за нашим молодим сміхом. Але місто вбиралося в чужі цяцьки й любовно сміялося, як продажня ділка, до чужинців. На високих олтарях наших святинь горів чужий вогонь, палений неправдивим богам. Так зненависно ярила багрем північна зорі і біла плаха протягала загірбушо своєї гострі кігті. Твердим лоскотом оддавали стопи ворожих легіонів по холодному брукаві, де лежали чорні кучері наших братів. Місто зустрічало нас наругою чужих і насмішками своїх, що їм чуже сонце вдалося ласкою.

Тоді ми верталися у білі села. Та села хмурилися в німому вижиданні і в реклітливих садах ходило голосіння. Ми йшли в поля і світ був для нас за малий. Бо межі вкрилися граничними стовпами й наше серце з уло роздерте на четверо. Студений вихор бив у наше лице й земля стогла, як у ранах. Вона не ридила нашого хліба, тільки струйні маки й синій лен, що з нього ворог сплітав петлі. І ми не могли віднайти своїх радощів. Вкругом нас була темрява, але наші очі були сторожкі й чуїні і ми добачали окрізь серце воргга. Ми кхали руки на

холодну сталь револьвера й виходили з дієвих літ. Ми забували наші ні молитви і в час бою тільки одна віра: «Буде Українську державу!» кожне місце нашої країни було для нас святим і кожний клаптик землі ми вупували без горю найвищою ціною — своєю кров'ю. Місто боялося нас, бо в ньому була чужинська втіля, а села слухали наших не зугарних слів і брали нас у свої обійми. Селянські плечі протувалися з над землі й рука молитовно, стискала ржавий обрізан. Кожній листопад приходив до нас під домід злинявих прапорів і на них горіли три вогненні літери, як три борзні реки, що відійшли в даль: У В С — О У Н. Дальні простори залиши під нашими ногами й падали граничні стовпи. Ми знову віднаходили наших братів на сході й півдні, півночі й заході. Ми кинули визов на чотирьох сторонах світа й ворог відчував у ньому нашу велику любов і нашу ненависть. Ми ходили за ним, як тіні й ранок часто замислювався над застиглим ворожим серцем. Ми зі сміхом клали свої мелодії шиї в хвості метузяні петлі й сірий мур дрижав від радісного крику наших сердець. Вязниця полонила наші мелодії дні й глумним пешумом гуділа дивируги нас холодні драти кенцягерів півночі й полудня, сходу й заходу. Нас переймало в дтрззі слізне прохання і чийсь ласкавий голос стелівся за нашими слідами, як покк: "Вернися добрий, я тужу за тобою!" Та ми у відповідь кидали як веселим сміхом: "А скільки куль десь ржавіє з туги за моїм серцем дивки? Здорова будь!" Намі дівчата мали в очах солодке кохання і вони вміли на своїх пружних грудях відбезпечити гранату. В нас не було сліз і тоді, коли в Парижі відотукало сім куль і далекий Ротердам потоптав червону калину наших сердець. Ми ж бо були тверді й наші очі були сторожкі й холодні, як сіла даль. В нас не було веселого сміху радощів, бо його забрали від нас три реки тоді, як у полях стояв босвий гулі. А нашу силу дав нам хліб, що від нього йшов пах чорнозему, заліза й крові.

Я з н а ю .

Зникнули захід, південь і схід і нашу країну нахлинула північ. Збіглися до купи білі села й розорані лягли широкі межі, де цвіли чабрик і жвста дівина. Місто сумує згаричами високих димарів і в ньому гомонить чужинецький сміх. У превулках чайться сторожне око шпига і слабість продажних сердець плюс зневагаю на наші святощі. Плекотять пильними шпихами ковані вези в пітані землі й в тайгу, де дотує вічна хуга. Мужичий піт вольнає в люте зріді залізом свабі й земля родить хліб, що від нього паяніють зайди. Пре з голоду в безверхій хаті дитина і мати краде по чужих городах лободу. На зері вис тукууть кулі кінець дням і скриплять у вихрі високі вибениці. На свіжих ранах західних вандалів карбуються нові близни і жах ходить країною, як хазяїн. Заорані лягли високі могили й счма мертвяка гудьтууть побиті вікна церков. Чорне тайвороння кружляє полями як метелиця і виють пси дальною пустелею.

Та владно шумить злотистий ліс і лякає ворогів. Цвітуть синява і золотом давні прапери й горять на них три вогняні літери, як три пройдені реки: У П А . Знову ходять країною сірі стежі й шукають серця ворога. Нав молодий сміх котиться степами й оживають села. Знову пахне чорна рілля, розбита копитами коня і сinya мла дрозить від його іржання. Селянські мозолі затисаються на гладкому дереві рупниць і ліс здригається від моледецького покрику. Жінки любовно зазирають а очі ворога й читають у них тайну. Малі діти вбирають у свої очі синяву неба й золоту осінніх лісів і проказують як мелитву: Я Дух едвічнсі стихії... На високіх костирах палають жертвою святі вогні й країною ходить єдине клич: Нарід у боретьбі! В полях стоїть великий шум і вчувається у ньому крик воєдимиревої раті й голосне дзвонять об червоні щити харалугою мечі. Зично гелосить сурма й сонце стає в багрі, наче б воно наділо червоний жупан. Стоять сідлані коні й вози виблискують свяченими ножами. Зринають на обрій сірі стежі й горить на їхніх папках золотий тризуб. Мають на вітрі їхні прапори й кидають синяву й золоту на північ і схід, на південь і захід. Дужий крик бе об небо й дрозить сиза даль від слів: Свобода народам і людині!

И ч у ю .

Ми ходимо чужиною і на наших обличчях лежать тіні холодних дротів. Кругом нас чужинецька наруга і поганьблений сміх своїх, що у них про- дажні нікчемні душі й виходили серця. Туга ходить коло наших вікон і сніється нам запахи сади й далеким пошумом манять нас ліси. Дико кричить в наших грудях стукітливе серце й очі біжать у даль, де лишилася на- ма радість. Листопад видає нам під ноги свою червінь змішану з золотом і приносить п'який подих краю. Ми виходимо в чужі поля і сторож- ко, як запізнені журавлі зоримо в даль. І крізь кордони й далину піть відчувається нам владний голос: "Вартуй! Я, Дух одвічної стихії, прова- див тебе крізь бурі й вихри, крізь темні келії вязниць і некло концлаг- рів і поставив на сторожі мого імені в далекій чужині. Я відірвав те- бе від твоїх братів і землі і наказав творити нове життя. Щоб сповнило- ся писане й щоб очистилась, як у горнилі твоя велика любов. Вартуй!"

Я в і д ю .

Ідуть дні, що в них прийде до нас великий Листопад. Розударить все дряхло і квале і пройде країною, як Господній меч. Він знову синіє червінню і золотом і ми віднайдемо свій забутий діточий сміх. Бага- тою запахнуть рідні квіти і ліс зашумить нашу пісню. Пісню заліза й крові. Ми знову віднайдемо себе й великим коханням розблиснуть очі на- пих дівчат. Оживуть святі руїни й гелосистя слава некладе свої вінки до ніг тої, якій ми віддали свої мелодії дні й своє серце. Вірю і мо- люся. Отому Великому Духові, що поставив нас на грані двох світів. "Сподоби нас, Світлий, причаститися Твоїм святым Тайнам і уподібнити- ся тим усім, що червоними щитами творили Володимиріві заберола й тих, що їхня козацька слава дуба ставала по світі. Тим усім, що своїми сер- цями розпалили Холодний Яр і тим, що в далеку листопадіву ніч розці- лили макаки. Прийми нас до тих, що в їхніх грудях є наше спільне серце й вони зараз у рідних лісах гаптують кровю навій листопад. Поверни нас до рідного краю і, як треба буде йти на змину, дозволяй, щоб ми відій- шли серед реву сурем і лепету стягів, як гадиться дітям Великого На- реду.-

ОСЕРЕДНЬОЮ І ОСНОВНОЮ ЦІЛЛЮ БОРСТЬБИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ
Є УКРАЇНСЬКА САМОСТІЙНА СОБОРНА ДЕРЖАВА.

ЄДИНО РЕВОЛЮЦІЙНИЙ ШЛЯХ І РЕВОЛЮЦІЙНІ МЕТОДИ БОРСТЬБИ
ДОВЕДУТЬ ДО СТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.

ІДЕЙНО-МОРАЛЬНА СИЛА Є ЄДИНОЮ ЗАПОРУКОЮ ТРИВКОСТІ ЕКЗИ-
СТЕНЦІЇ ТА РОСТУ КОЖНОГО НАРОДУ.

Кричевський Р.

ПИТАННЯ ПРОВІДНОЇ ВЕРСТВИ
В УКРАЇНІ .

Нарід видно для поодиноких діянок своєї творчості підготованих до неї людей. Так творяться верстви й професії. Їх обсяг і різноманітність відкосядає обсягові й різноманітності життя нації. Брак якогось верства в лоні нації означає, що дотична творчість не заступлена серед неї. В нас довший час Сражувало провідної політично-державницької верстви, що й творить наивний думка, що ми не розвивали політичної діяльності, що ми не жили політичним життям, — і не мали державницької думки. Зате в нас були верстви, а радше кадри науковців, військовиків, правників, господарників, тощо. Кожен з цих верств має свої особливі тілки й вигомі завдання. Бо хіть напр. господарники своєю діяльністю поспособляють розвитку ві культури, то всетаки їх головним завданням на все життя є господарство, а не культура. Вони служать тому своєму покликанню незалежно від того, яке в часі політичне положення народу і його міжнародно-прав не стає. Вони так, як господарські професіоналісти не несуть відповідальності в тім відношенні і не забирають ся за й го формалізацією. І звідом опортунізм цих верств. Вони досконали вуть свою творчість до політичних обставин, а не творять їх до своєї зростаті. Бо це не їх завдання. Це вже входить в обсяг компетенції інших верств, іменна політичної верстви народу. Це її завдання організувати політичну безпеку міжнародно-правного положення народу, всі інші верства отять її до послуг, а на одинокі може їх політизувати й спрямувати їх діяльність на політичні цілі нації. Як довго стже нація не має своєї політичної верстви, або як довго та верства не здобула собі належних впливів на інші галузі творчості, так довго вони стже своєї діяльності є опортуністичні. Наша історія потверджує ці думки наміром доказаних матеріалів. Наша військова, наша наука, література, преса — довший час не служили ідеям відбудови нашої держави, а до того, що їх на ту доргу не спрямувала політична верства народу, бо ані її, ані державницької ідеї гії ми не мали. З цього практичні вказівки. Політиків мусять займатися тільки політикою, 2/3 політики мусять мати зрозуміння для опортунізму інших верств так довго як вони не займаються політикою.

Відзначаючи засади "політика політиком" ми не хочемо заперечувати наявності правди, що самі політики походять з наїріансродніших професій і верств. Це значить, що політиком може бути не професійний господарник, військовик іт.д., але саме про те йде, щоб він був політиком, щоб свім характером і розумінням життя вхдив у склад політично-державницької верстви народу. І тут саме зроджується потреба перевести характеристику тої верстви і початувати критерії, що вирішуть питання приналежності до неї.

Вартість політично-державницької верстви вирішують два чинники:

- 1/ державницька ідеологія,
- 2/ характер її впливів.

Валід за ним наші модерна філософічна й публіцистична думка зайнялась питанням принципів української державницької ідеології, а з другої сторони вона поставила собі за ціль простудіювати український національний характер, українську національну думку і в той опосіб встановити ідеал українського виховання. На цій дорозі ми мали пізнати наші прикмети і недомогання вже на такій твердій основі перейти до виховання молодого українського покоління, що в його записів черпає людський матеріал наша відроджена політично-державницька верства. Цимй справами в систематичний опосіб займався у нас Дмитро Донцов і в цього початку його праці мають для нас велику передомове значення.

Признаючи за ним всі заслуги великого піонера нам здається, що він не збагнув як слід української душі й тому встановив чужий нам ідеал виховання. Він впав у крайність. Його ідеал є надто односторонній і тому подекуди схожий на російський, чи німецький. А тимчасом українську душу характеризує туга до повноти, до синтезу вартості. Наша душа - це динна, але маслива спелува ліризму і боротьбізму і тому ми тут виділяємо думку, що наша душа - це героїчний боротьбістичний ліризм. Ми сказали, що українець змагає до синтезу. І ця туга до повноти виявляється у нас і в архітектурі і в фольклорі і в літературі - , а це значить в нашій душі. В нашій людині є і веселість і меланхолія, привязанні до земних справ і туга за позасвітнім, релігійність і забобонність, пильність і байдужість, фанатизм і фаталізм. А тимчасом не всі народи вміють синтезувати. Є народи з душею, що її характеризує крайня односторонність, в яких не вміють породжувати протисріч, в яких патріотизм є дикунством, в яких не вміють погодити науки Христа з вимогами практичного життя, в яких свідомість веде до рознузданості, а релігійність до аскетизму, які в політичному житті визнають тільки такі устрєві форми, які дадуться підвести тільки під один тип людини. І звідси в них боротьба з демократією. А в нас з синтезами ж не виносимо одноманітності такого стану, де все йде під один аршин, де всі однако пишуть, однако думають і однако во відчувають. І тому ми проти деспотії і тоталізму. І тому за демократією. Це все, що ми сказали про нас - відноситься до всіх тих народів, які живуть хліборобським стилем життя. Народи, яких ми умістили в другій групі живуть не хліборобським, а номадним стилем життя. До тої групи, що українці належать стже греки, римляни, а далше всі сучасні єврпейці, за винятком німців, москалів і турків /номади/, а далше тут належать причислити американців і австралійців. Африканці й азіяці - це подібно, як три вичислені європейські народи належать до номадів. Прикмети їх душі стже ж є і мусять бути інші. В Європі поза турками є два великі народи, що вказують нахил до односторонності - це росіяни і німці. Оба ці народи - це чисті боротьбісти - диканіки. З уваги на це ідеал московського та німецького виховання є між собою дуже схожі, але і в такій самій мірі неприемливі для нас. Він чужий, він протисний нам. Ці два народи за сильно підкреслюють демонічні прикмети характеру, що є чужі духові хлібороба, що лучить в собі п біч боротьбізму - ліризм. Демонічний характер російської та німецької душі підтверджує між ін. той факт, що найбільші політичні руки тих обох народів поклали в свою основу ідеологічні заложення двох найбільш демонічних філософів, за яких треба визнати з одної сторони Маркса, а з другої Ніцше. І цікаво, що якраз ці філософи, а не інші викликали серед тих двох народів найбільшді в історії політичні руки, при тім не треба забувати, що Маркс /стже його філософія/ здобула собі була найбільший успіх на європейському континенті якраз не де інде, а саме в німців. /поливаємо тут на боці росіяк/. Що в 1932.р. комуністична партія у Німеччині начислала 7 мільонів прихильників.

Вели прим. російський народ і вказує ліризм, то він не героїчний, як у нас, а декадентський. Представниками такого нігілізму є Достоевський і Толстой.

Нашій літературі зроблено безчисленні закиди, що вона сентиментальна. На наш погляд, вона скорше лірична, як сентиментальна, а в творчості наших члових авторів той ліризм є героїчний. Наша література не знає ані декаденції, ані нігілізму. У нас нема ідейної достоевщини, але теж нема Бокаччія. Нашим авторам бракує державницької думки і тому їх твори з політичної сторони дають дуже багато до побажання. Правда, рабське життя XVIII і XIX сторіччя

усунуло волонтаристичній боротьбі української людини на задній план, а на перше місце висунуло плаксивий ліризм, але це через те змаг за новий тип українця не сміє йти під знаком повної односторонності.

Українську душу найкраще студіювати на Шевченкові, бо його душа найбільш українська. Ніхто не стане перечити, що його твори є ліричні. В нього багато суму, плачу, нарікань. Але який дивний, який творчий, як дуже він пересичений життєвою снагою та й його сум, плач і нарікання. А при тім скільки боротьбізму, динаміки, скільки завзяття у нашого Кобзаря. Іноді читаючи ті великі рядки дивуєшся, як це так, що папір під ними не горить, такі вони переладовані темпераментом, снагою творити. Висока гуманність серця з волевым, боротьбистичним наставленням до життя — ось що це таке героїчний ліризм. Ми не знаємо другої історичної постаті, щоб у такий ідеальний словесно-об'єднувала в собі всі ці вартості, як саме Шевченко. До тої самої групи, що Шевченко /маємо на увазі духа творчого, а не політичну вартість/ належить в поезії Тичина, Рильський, Бажан, Гординський, Антонич, та багато інших. В прозі: Самчук, Стефаник, Гоголь, Франко, Лепкий, Мирний. В драмі: Куліш, вони всі найщасливіше об'єднують в своїй творчості ті два елементи нашої душі: ліризм і боротьбізм. Перевагу боротьбізму мають: Леся Українка, Маланюк, Яновський, Хвильовий; ліризму: Нечуй, Квітка, Олесь і ін. менші. вже за зіставлення цих імен бачимо, що в нас нахил до плаксивого пасивного ліризму є найслабший. Найсильніше є заступлені синтетики, на другім місці стоять боротьбісти. Зіставлення нашої малярської й музичної творчості дасть подібні вислідки.

Зокрема наша народня пісня у своїм музичнім вислові / а не лібретто / виказує всі прикмети героїчного ліризму. В нас хтось некритичний поширив погляд, що наша пісня "найсентиментальніша в світі" і ця думка набрала такого розголосу, що це чого доброго ми зречемося одної з найкращих пісень у світі, щоб тільки звільнитися від закиду сентименталізму. А тимчасом такої культури серця, такої глибини вислову з такою життєвою снагою, ми ледви чи знайдемо в пісні якогонебудь іншого народу світа. Слухаючи найсумнішої нашої арії ми ніколи не втрачаємо охоти до життя, а навпаки — наша сумна пісня ридить тугу за життям. І в цім м.ін. її сила і, здавалось би, дивний парадокс. Так декому може видаватися парадоксом сполука ліризму й боротьбізму та проте і одне і друге існує в житті і поглиблює його. А при тім ми робимо це одне застереження.

Не всі письменники і взагалі творці духа віддають вірно душу того народу, для якого вони творять. Це відноситься до тих творців, що тільки культурно і політично належать до того народу, в якого мові вони творять, а кровно-психологічно є чужинцями. Такі автори по — незволі силою кровного ставізму є виразниками ідей чужої спільноти. Напр. Бетовен /голландець/ в німецькій духовій творчості та наш Гоголь і Гдінка в російській духовій творчості. Ці два останні духом своєї творчості на все остануть українськими. І тому вони не можуть служити матеріалом до досліджу над російською душею.

З цього становища треба спрокинути твердження, що нарід є такий, якими його поети. Нарід є таким, яким є його національні поети, себто ті генії, які найвірніше віддають характер його душі. Таких геніїв народи мають тільки дуже мало. Шевченко — це один з найбільш багатьох дуже щасливих виімків. Взаїмовідношення між народом і національними творцями духа треба схарактеризувати твердженням, що нарід є таким, які він вартості бере від тих творців і що з тої творчості він визнає за своє. Якщо напр. поети голосять гуманність, але їх ідеї

не знаходять відзвілу серед мас, то це є доказом, що маси мають іншу психологію, як дотичні поети. Тому душу народу найкраще студіювати на народній творчості й на творчості його національних геніїв.

Ми в дальшому станемо твердити, що це не тільки данина добі, і не тільки припадок, що в часах козаччини, а волюно йазепу розвивався в Україні барок, а не прим. готик. Ці два архітектурні стилі ми є схильні улажати за репрезентантів двох різних героїзмів. Ми любимо готик за його горду думку, що пнеться вгору, але добачуємо в нім односторонність. В нім заступлені тільки одні вартості, він зарозумілий, а нашіть зраджує нахил до гохстаплерства. Зате ми любуємося в барокку, за його синтетичність за його спокійну, певну себе, але культу гордість. Його заокруглені форми вказують на багатий внутрішній зміст і на якийсь очевидний вроджений аристократизм. В нім є полет думки, але він не офітує себе так, як то робить готик. Цей другий стиль є твором покровної нам душі і тому ми його любимо, і тому він так багато репрезентований на Україні. Зі становища нашої теми цікаво ствердити, що готик є найсильніше заступлений в Німеччині, тоді, як славянські й романські народи любуються в багатших, хоч може й менше ефектовних формах барокка.

Барок - це твір героїчного гуманного серця.

Коли же, йдемо на стиль нашого життя в воєнні часи, то стрінемося тут з тим, що ми ладні назвати "духом спортсця". Цей "дух спортсця" має вже традицію в нашої історії. Для прикладу візьмим перший з краю похід запорожців на "спортвих" чайках впоперек Чорного Моря на могутню Туреччину / а Туреччина посягала вже тоді по Відень/. - Скільки в тих походах романтики, скільки ліризму віч-на-віч смерті, бою і стихії. І цей ліризм не перешкаджає їм бути найхоробрішими воюками в світі. Наше козацтво узброювалося в походи гаківницею і бандурою. Це здається самотній випадок у світі, що воїн бере з собою у бій камерний, якщо хочете "вишневс-садковий" інструмент. І це добре, що ми любимо садок вишневий і хруці над вишнями, та тільки не добре, коли ми забуваємо, що і садок і хруці мають для нас вартість тільки тоді, коли ми їх злучимо з боротьбістичною частиною нашої душі. І саме ідеалом нашого виховання і плекання характерів мусить стати синтеза цих двох вартостей, що нам їх подарувала добра природа. Подивіться на душу тих, що відвискали в нас боротьбістичний первень нашої душі, на наших революціонерів, а потакнете за нами, що наша душа - це героїчна гуманність, це боротьбістичний ліризм. Кто говорить про сентименталізм нашої народньої психології, той вже хіба мусить прикнути очі на боротьбізм наших народніх мас, що з такою стихійною силою проявив себе в нашому козацькому русі у визвольній боротьбі 17 - 18 рр., а врешті в революційній роботі й у повстанчих акціях повосних часів і часів другої світової війни. А козацтво й найновіший наш революційний рух - це ядро нашого народу, це наше селянство. Чи сентиментальна нація є всиді зродити такі рухи?

/ продовження слідує/.

Д О У К Р А І Н С Ь К О Ї Е М І Г Р А Ц І І .

Воєнна хуртовина вирвала людей із рідних місць і розкинула їх по всьому світу. Повоєнна ж дійсність застала велику частину українського народу залишатися покищо на чужині. Тута за Рідним Краєм і за найближчими, що залишилися там, серед невідомого, біль по втраті народньої волі, що народжувалась і неевність майбутнього - все те хвилює емігрантів, родить чуми й втовхає розглядати й застановлятися над пройденим та шукати шляхів у прийдешнє.

Тому й не диво, що мав гриби по доці почали з'являтися серед еміграції різні нові політичні концепції, програми й партії.

Та - на жаль - в багатьох випадках їхня поява викликана не тим, що ми вище сказали, а - спекуляцією. Це відноситься в першу до "творців" цих програм і партій. У кожній суспільності є всякі люди. І всбіч десятків мільйонів українців, що в важкий мент гідно здали іспит мужності, повноти та політичної зрілості, були і в нас десятки людей, що прасяки низькою жадобю особистих вигод були все й залишилися сліпими й глухими на долю свого народу. До світу ідей підійшли вони таксамо, як до матеріального: з паскарсько-купецькими засадами. Написати нову програму, створити партію, чи перейти з одної партії до другої їм так само легко, як певцеві зробити нові чоботи, чи купцеві заложити нове підприємство, або в разі потреби для корисних комбінацій довести до банкруцтва старе підприємство й вскочити в нове.

Тому ми перестерігаємо українську еміграцію перед політичними спекулянтами, що керують на патріотизмі українського народу з одної сторони та їхній недовірливості й уродженому у всім українцям нахилу довіряти другим - з другої сторони. Тих, що приходять до нас із якими-небудь політичними концепціями, розпитайте насамперед докладно, де були вони й що робили в важких днях війни, коли наш нарід кровавився у нерівному змагу проти двох найзників і чому він сьогодні не там, та провірте звільте праси в тому, що він казатиме.

Ми з слабі сторони, щоб прашити брехню таких спекулянтів, завваємо, що:

В краю веде революційну р-збройну боротьбу тільки зорганізована й кермова нашою організацією УПА / Укр. Повст. Арм. / з політичною працею - УГВР. На прохання закордонного відділу шукала наша організація в Краю від травня по жовтень цього року за посередками інших самотійницьких українських революційних сил, адначе ніде їх не знайшла. - Виходить, що твердження деяких еміграційних груп про революційну працю їхніх звен на Рідних Землях є свідомою брехнею, розчисленою на неповідоманість загалу. Це стверджує теж ворожа й чужа преса та радіо, що повні вісток про дії УПА та "бандеревців", ні одним словом не згадують ніколи про якісь інші українські революційні сили в краю .

Беручи це все під увагу, стане нам у зовсім іншому світлі теж акція збірок уояких еміграційних партій при допомі квітка, тальонів, тризубців, образів і т.п.

Чуємося теж змушені заявити, що в повоєнній дійсності наша організація не згодувалася досі з ніякими еміграційними політичними групами. Провідник ОУН - Степан Бандера з ніким на цю тему досі прасов не провадив. Про наше становище до консолідації говоритимем на іншому місці; тут стверджуємо тільки факт.

На кінець звертаємо також увагу на всякі видання, бо були вже випадки, що посторонні групи підшиваються під наші видання. Список наших видань за повоєнний час подаємо на останній сторінці нашого журналу.

ІЗ НАШОГО ЕМІГРАЦІЙНОГО ЛІТТЯ.

/Справа репатріації/.

На конференції трьох в Потсдамі вирішено було, як відомо, що всі чужинці в Німеччині повинні повернутися до своєї батьківщини. Своїми розуміли це так, що всі приналежні до країв, зайятих ними, мусять повернутися і почали були забирати всіх силою. Американці, виправдовуючись лояльністю супроти союзника, не тільки потурали цьому насильству, але нерас і помагали. Над українською еміграцією нависла була грізна небезпека.

В її обороні виступили американські українці, виславши відповідний меморіал, до його переклад нині подаємо:

Український Конгресовий Комітет апелює до президента Трумана і секретаря стейту Бірнса в справі азилу для українських біженців в Європі.

ДО ПЛАНУ ПРЕЗИДЕНТА В ВІЛОМУ ДОМІ

В А М Е Р И К А Н С К І

НАШЕ ПРЕЗИДЕНТЕ:

Це є апеляція в справі багатьох тисяч українських переміщених осіб в центральній Європі, а зокрема тих, що живуть в американській окупаційній зоні. В безчисленних листах вони просять нас допомогти їм опинити насильну репатріацію через Світську владу. Як тридаційні вороги тиранії і тоталізму, як випробовані пружильники /оборонці/ правдиві і демократії і незалежності їх рідної, але під владою чужинців, України, ці українські переміщені особи терпіли багато під владою брутальних нацистів, чи як примусові робітники, чи то як зацьковані політичні вигнанці у концентраційних таборах. Сьогодні з тих самих причин чекає їх ув'язнення до Сибіру, екзекуції від Світів, якщо Світам вдалось би їх примусом повернути на батьківщину. Американські жінки українського походження перебуваючи там, пишуть до своїх кривих і приятелів в Америці, що українські воєнні емігранти постійно благають допомоги їм примусити насильну репатріацію. Рівночасно вони пишуть, що багато з тих емігрантів всміють покінчити самогубством з усією родиною, ніж віддати себе під світську опіку. Задина преса повідомляє, що тисячі з них помилково названі росіянами й кривяться в Зах. Німеччині.

Хоч як люблять українці свою батьківщину — Україну — вони не сміють до неї вернутися. Вони занадто добре пам'ятають масове виголодження, вивязки, заслання, масові екзекуції їхніх земляків, рідних, за спротив цьому режиму, а найбільше з усього за їх змагання /боротьбу/ за справу вільної й дійсно суверенної України. Мерстока таємна поліція НКВД — і їх національні почування — це два противенства, так, що, — коли вони будуть повернені на батьківщину, їх доля буде викінчена.

Тому в тонах найвищої важливості з розпучкою вони просять своїх американських земляків поспішити до них з допомогою. Кожна хвилина — вони кажуть вирішає їх долю. Воліда за тим до їх допомоги, в ім'я людяності й чесноти Українські Американські Об'єднання, Церква, паролі й товариства репрезентовані підписані Комітетом наполегливо апелюють до нашого президента й нашого уряду поспішити зайнятися їх справою, так, щоб припинити їх примусову репатріацію до Світів, щоб допомогти їм отримати право азилу однаково, як в їх старому, так і в новому світі, де вони могли б жити в правдивій демократії й волі, згідно зі свободолюбивою властивістю українського народу і традицій — і дати можливість оселити в краю, який погодиться їх прийняти.

Український Конгресовий К-т в Америці.

Українська еміграція зі своєї сторони вислала масово збірні меморіали на адресу : през. Труміна, Святішого Отця папи римського, Головної Управи Міжнародного Червоного Хреста, УНІРА-и, ген. Айзенгау'ера та інш. Зміст меморіалів менш білий такий: /Подаємо один дослівний приклад/

ДО

Його Ексцеленції Генерала Армії

А Й З Е Н Г О В Е Р А

Ф р а н к ф у р т н /Шеном

на руки Високоповажаного Пана команданта
у /місцевість /

ВАГА ЕКСЦЕЛЕНЦІЄ !

Ми, зібрані дня 20. вересня 1945.р. на зборах у таборі для депортованих чужинців у /місцевість, адреса/ Німеччині, українці, в числі 356 осіб, дозволяємо собі зложити на Ваші руки протест проти насильно продовжуваної Советськими Репатріаційними Комісіями репатріації наших земляків до Союзу Советських Соціалістичних Республік, яка з уваги на пануючі там відносини, рівняється насильній депортації. Рівночасно дозволяємо собі звернути увагу на приміювання при цьому brutальних засобів.

При тому просимо Вашу Ексцеленцію дати підчиненим Вам властям Мілітарі Говернмент у Німеччині доручення зупинити цю акцію, яка тонче гідність і свободну волю одиниці рідати самому про себе. Кожен українець повинен дістати змогу свободно рідати про те, чи хоче він бути репатріованим, чи ні. Великий Президент Вашої країни Франклін Делано РУЗВЕЛТ запевнив, що після кровавої війни людство житиме свободне від страху й свободне від нужди.

Ми, уповаючи на ці гуманні запевнення, віримо, що Ваша Ексцеленція піде на стрічу нашому проханні.

/Дата передачі письма/

У висліді цієї акції прийшло зарядження ген. Айзенгау'ера, в якому забороняється кат-у змушувати відтранспортовувати на батьківщину советських громадян, бо "... в останньому часі вплинула велика скількість листів від депортованих осіб, які заявляють, що радше згинуть, як поїдуть до краю, де панує насильство".

x x

Шануйте нашу пресу, бо на неї ждуть тисячі. Давайте її читати своїм знакомим і бережіть, щоб не попала в неспокликані руки.

СТВОРЕННЯ ЦЕНТРАЛЬНОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ.

В днях 30 і 31 жовтня відбувся в Франкфурті над Майном з'їзд представників українських комітетів та інших діючих українських установ з цілої Німеччини. У викладі створено центральне представництво української еміграції окупованих теренів Німеччини і Австрії західними Аліянтами, яке має репрезентувати українське організоване життя на еміграції і заступати українські інтереси перед владами. Беручи на увагу зовсім відмінні умовини життя в поодиноких окупаційних зонах, створено окремі представництва, які мають керувати в даних умовах українським життям і репрезентувати українців перед місцевими і альянськими владами.

Усі присутні на з'їзді представники зорганізованого українського життя на еміграції вирішили золью широкою взагалу до створення одного проводу з суспільному житті і т. намагаючись перевели в чин.

Ціла українська еміграція з вдовolenням прийняла до відома факт повстання центральної української установи.

ВІДНОВЛЕННЯ ПРАЦІ УКРАЇНСЬКИХ ВИСОКИХ ШКОЛ.

В листопаді ц.р. розпочинають свою працю українські високі школи, а саме: У.Т.Г. і т. має колись осідок в Подєбрадах, з відділами: агрономія, ветеринарія, лісництво, хемія з подіте.ніка з усіма відділами; право і філософія/повна/ та висока Економічна Школа. Праця усіх цих шкіл вестиметься викладовою системою, з осідком в Мюнхені та Регенсбургу.

НАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

В Мюнхені розпочне вкортці виклади Народній Університет, фірмований Лігою Українських Політ-в'язнів. Завданням цих викладів є поповнити освіту молодих українців, що перебуваючи довший час в німецьких концетраційних таборах не мали змоги розвивати своє знання нормально. Курси охоплюватимуть очевидно теж інту українську молодь.

ТЕРКА, АЛЕ В СРОВА НАУКА.

В місцевості А. в Баварії з'єднувся один наш священник до американської влади з проханням, видати йому папері на виїзд до Америки, бо він американський громадянин. "А ви роджені в Україні?" - питає американський капітан. "Так". "І відчуваєте себе українцем?" "Так" "Ви готові покинути свій нарід у важких його хвилинах і виїжджати на чужину, бо там безпечніше? У вас, що проповідуете віру, так швидко захиталася віра упо ворот на Рідні і Землі? Де стадо там і настір повинен стояти!" - Застиджений священник зрезігнував із виїзду.

Знова в таборі УНІРА-и в м. в Австрії зібралася була загітована московськими чорносотенцями групка Українців зі Східних Земель, щоб створити собі свій "Східно-український комітет". Присутній на цих зборах командант табору, англійський каптен, заявив їм: "Мені відомо, що український нарід є тільки один. І ви мусите загоїти і забути історичну кривду, що поділила вас була на різні займанщини. Дрібні різниці зиховання не сміють вас ділити так, як не ділять англійців від Скотів, чи від Англійців із північної Ірляндії".

Бува, що аж чужинець мусить почати.

/ Чужа преса про дії УПА /

Словацька часопись "Час" ч. 124., видаваний в Братиславі, подає:
" Словацька суспільність була в цих днях занепокоєна діями організованих банд на території східної Словаччини. Щоб поінформувати наш загальний про дійсний стан речей, ми вислали до Кошиць окремого звісдавача, а цей засягнув докладних відомостей у відділі інформації в Кошицях і Пряшеві.

... До села Суха в Стрепківському повіті прийшов озброєний відділ, що числив ок. 250 люда. Цей відділ розтаборився у селі, а кругом розставив стійки. Мешканцям села поручено варити для них харчі й випрати білля...

Відділ досить добре узброєний. Ці бандити були в Польщі, зглядно в Україні переслідувані, а більші їх відділи розпорочені. Не має іншого виходу, як перейти словацький кордон і шукати хвилевого схоронища в наших горах. Йде тут про дві групи: I/ членів Власової армії, що пристали були до Німців, щоб воювати проти СРСР /?/ і II. т.зв. бандерівці, що мають в програмі боротися за самостійність України.

Зі села Суха відійшли бандити до польського кордону. Останній раз бачили їх в селі Прикра. Вони одіті в німецькі, мадирські та словацькі військові уніформи. Народня безпека зловила двох членів цих банд ... Член бандерівців, Микола П. з околиць Станиславова, зізнав, що на сході держави є два, або три відділи цих банд, величиною ок. 1 200 люда. Невеликий відділ зявився був аж у Сланських горах.

Банди зявилися були аж у повітах Гуменне. Звідоє перейшли одна з них, величиною ок. 50 люда зі Сланських гір в повіт Спіска Нова Вес. З цього відділу вдалося було 14-го вересня 1945 р. зловити 5 люда, що сидять тепер в тюрмі Народньої Безпеки в Кошицях.

Народня Безпека поробила всі заходи, щоб унешкідливити ті банди. Має докладні дані про їх побут в зв'язку з військовим командуванням. При тій нагоді треба спростувати пропаганду, яка твердить, що військово командування зарядило мобілізацію кількох річників до боротьби з тими бандитами. Це не є згідне з правдою, бо потреби такого кроку немає.

До східної Словаччини прийшли совітські військові відділи, щоб допомогти ліквідувати ті банди."

-- 00 0 00 --

СВІДОМСТВО ГАЛИЦЬКОГО ЖИДА ПРО УКРАЇНЦІВ.

/Передрук часоп. "Новий Шлях" ч. 72. Канада -- Вінніпег, Манітоба./

НЮ-ЙОРК. -- В перекладі на англійську мову вийшла тут книжка Степана Зенде під заголовком " Обіцянка, яку Гітлер дотримав". Книжка написана на основі оповідання галицького жиди Адольфа Фолькмана і була первісно написана в шведській мові та видана в Штокгольмі. Фолькман оповідає свої переживання та утечу перед смертю з рук нацистів.

Коли Фолькман попав раз у руки німецької поліції і його передали під опіку української міліції, то українець, що доглядав вазня, стався вирятувати його від смерті. Кажє українець до Фолькмана: " Я зроблю для вас все, що буде в моїй силі. Я рад би й другим допомогти, але не можу. Я наразив би себе на небезпеку, а мушу зберігати себе для праці в користь нашої справи, значить для створення незалежної української держави. Я люблю свій край і готовий зробити для нього такі діла, яких не оповнив би для нікого іншого в світі. Ми маємо зав'язаних ворогів у поляках і росіянах. Німці перемогли поляків, а тепер вони вскують росіян. Вороги наших ворогів є нашими приятелями".

На іншому місці оповідає Фолькман, як він утік з потягу, що ним везено жидів до табору коло Рави-Руської на місце страчення. Тоді йому заступив дорогу українець - член міліції. Коли жид заявив йому отверто, що він його вбив, то українець місто цього потрактував його папіросом, переховав у безпечному місці й передав дальше під опіку українських селян. Селяни помогли йому втекти в інші околиці, кажучи, що роблять це тому, бо вони вірять в Бога, хоч знають, що їх теж їде кара омерти за поміч жидам.

У кількох місцях оповідає Фолькман про те, як його переховували українські священики і всі цілими тижнями, наражуючи себе на небезпеку смерті. Деякі сцени з його оповідання є зворушливі й вказують на людяне наставлення українців.

---000000---

АМЕРИКАНЕЦЬ ПРО УКРАЇНУ.

В німецькому місячному виданні "Авселе" помістив американець Едгар Сноу статтю під загальним "Зміщення і відбудова України", де подає свої враження і зауваги до сучасного геополітичного стану України. В статті є деякі влучні помічання; бракує тільки - мабуть з огляду на американсько-радянську офіційну приязнь - висновок.

На вступі подає автор: "Ліча загальний простір СРСР в п'ятдесят разів так великий, як Україна, знаходиться в цій республіці майже половина ключового промислу союзу. Половина всього камінного вугілля та три чвертини цинкового деревного вугілля Росії йде з України; вона доставляє 68% залізної руди, а її фабрики бавкиту продукували 70% всього алюмінію в довоєнному часі". / Це повинно вяснити авторам і читачам, чому СРСР турбувалися все так "визволенням України".

В іншому місці знова читаємо: "Відчувається всюди брак мужеських сил. Із 3 900 трактористів, що були вишколені в цьому році було ледве 400 мушкетерів. Так само виглядає на університетах. Декан українського університету розказував мені, що імпровізовані викладачі в залі будинку університету висиділи нічці з воздух перед своїм відступом, відвідувало 2 300 студентів, з між ними ледви 400 мушкетерів."

/ Цікаве, чи автор довідався, що решта мушкетерів на засланнях, або в рядах УПА.

Автор закінчує влучно заміткою: "В мирному розвоє повинен СРСР досягнути в 1960 р. найвищий у цілому світі - поза з'єдиненими державами П. Америки - життєвий досвід. Та це дуже мала потіха для стомлених війною мушкетерів і жінок, що бачать перад собою ще довгі роки труду, праці й раціоналізації - а найменше стевидно для українців, що мусять заплатити найбільшу частку цього рахунку."

Ми ж додамо від себе: і тому, що українці знають, що як не прийде визволення, то вислідом їхньої праці користуватиметься не український народ, а союзу-московський наїздник.

ІНТЕРВ'Ю РОЗМОВА.

Італійський журнал "Джорнале делі Маттіно" передає уривки розмови союзу-московського міністра Молотова з англійським, - Бевном, на конференції п'ятьох у Лондоні:

Молотов: Англійський уряд попирає фашизм, бо піддержує італійську монархію та грецький реакціонізм. Ви в Лондоні уважаете тільки той край демократичним, що дозволяє на існування фашизму.

Бевн /обурений/: Пане Молотов! Я Бевн, руки Гітлерові не отискав, а Ви це робили! - Після цього наступило велике збентеження союзу-московського міністра та всіх дипломатів.

Іншим разом Молотов вяснив Бевнові, що терор у балканських краях є зовсім нормальним суспільним явищем, що про нього писав Маркс. На це відповів Бевн, що він викладає доктрину Маркса всім робітникам ще тоді, як Молотов її ще не знав...

III. НАРОДНЕ ПОЛІТИЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ.

Політична боротьба між поодинокими групами всередині майже кожної європейської держави, що на перший погляд викликає враження загального політичного хаосу, — стане нам зрозумілим, коли візьмемо під увагу те зниження й виризнелення політичного життя у всіх краях, що були під Німеччиною, за час окупації. Все ж це явище переходило і більш внутрішнього характеру поодиноких держав.

Розглядаючи світові події під кутом цілості, ми помічаємо чимраз виразніше наростання конфлікту між двома противними собі політичними концепціями.

Англо-американський світ поставив демократію, як ідеал, що за його він провадив жорстоку війну з національ-соціалістичною Німеччиною не тільки тому, що такий лад падає там. Важним моментом було те, що тільки демократичний лад дозволяє формувати господарське життя світу по лінії інтересів Англії й Америки, не підважаючи рівночасно інтересів поодиноких країв. А даючи змогу вийти всім силам, що куртують у внутрішніх суспільностях / що і є суттю демократії / досягається цим найбільшою можливістю здержання світового миру. Тому те завести в цілому світі демократичний лад і знищити "китайський мур", що ним обводять себе тоталістична держава так у політичній, як і господарській / що для Америки найважливіше / діяльності, це й є ціллю сучасної закордонної політики Англії й Америки.

Совіти, розв'язувані в час війни інтернаціонал та вирішувачив світової революції, робили це не ізза розвесої кінечности, а тільки для хитрощів, щоб цим формальним і тільки тимчасовим "ухилом" добути по-міч альянсів і еманувати від загибелі. З концепції світової революції й заведення у цілому світі комуністичного ладу Совіти не зрештнуливали й не резигнують. Головно ж теперішню повесену дійсність стараються вони використати для своїх планів.

Якне, що побіч себе обі концепції існуювати й розвиватись не можуть, бо одна виключає другу. І одна і друга сторона здає собі з цього дуже добре справу. В час війни, в обличчі спільної небезпеки, всі противенства союзників ховалися під плащем воєнних дій та різних шумних декларацій. Коли ж замовкли гармати й прийшлося порадкувати світ та переводити ці декларації в життя, то зразу ж і розгорнулись противенства обох концепцій на все широчинь.

Розбиття лондонської конференції це був перший виразний вияв назвоної цих противенств.

Совіти рішуче використати свої стратегічні успіхи не тільки для внутрішньої пропаганди, а й для зовнішньо-політичної акції. Само собою, що війна, хоч закінчилась перемогою Совітів, принесла їм теж велике послаблення. Державний апарат сильно дезорганізувався і послаб; совітська армія понесла величезні втрати в людях, що сягають кільканадцять мільйонів осіб; німецька окупація підірвала досить дошкульно господарське життя; окупація нових теренів котигнула за собою розтягнення, тимсамим і послаблення військово-поліційних сил; а в парі з тим зросли дуже сильно відосередні національні змагання народів давнього СРСР, що на багатьох теренах прибрали форму повстанчих воєнних дій. Через те не змогли Совіти приступити в міжнародній політиці до отвертого наступу, а мусіли розміняти свою акцію на етапи.

Першим таким етапом мало бути ^{погосе} об'єднання зайятих совітською армією держав, вилучючи їх підкорито з під впливу англо-американського впливу. Для цього вжили вони своїм випробуваного підступу: усі ті держави, мовляв, є самостійні; необхідно вибравать собі свій уряд; а що ці уряди звертаються потім до Совітів з проханням за поміччю і опікою, то це тільки вияв симпатії і довіри, що ними тішиться СРСР у цілому світі. Та новоуармлені народи на диво скоро пізнали на

вартості соціалістичного ладу та на планах СРСР супроти них. Найбільше це далась зловити на вулку Польща, хоч і там протисоціалістичний революційний рух тішить дуже великими симпатіями народу. В Румунії, як пише соціалістична преса, Братіану і Матей поєдналися і ведуть виразну протисоціалістичну агітацію, розчислюючи на зудар між Соціалістами, Америкою й Англією. А король був звернувся офіційно до Америки й Англії з проханням допомогти йому завести в Румунії дійсно демократичний лад. Мадяри ж під час виборів виявила мимовиразного натиску Червоної Армії, що вона зовсім не мріє про комунізм. Перевагу здобули партія власників малих посіделей / значить - "дрібна буржуазія"/. Також Болгарія виявляє охоту втрутитися якось в під соціалістичної опіки. А вже в країнах, що поза соціалістичною окупацією, потерпіла комуністична пропаганда пону невдачу. В Австрії при виборах здобула комуністична партія: в Тиролю і Форальбергу 2 % голосів / ні одного мандату!/, в інших частинах ледви 7 %.

У Франції, де при творенні нового уряду поставила була ком.-партія де Голлеві домагання віддати їм одне із трьох найважливіших міністерств, плани комуністів теж розбилися. Де Голь був уступив; Народне Зібрання величезною більшістю вибрало його знову головою уряду і він спірається на цьому, відкинувши домагання комуністів. В Італії, як подає соціалістична преса, приходить часто до чинного виступу населення проти ком.-партії.

Також в дипломатичній акції потерпіли Соціалісти повні неуспіхи. На їхню пропозицію уміжнароднити Дарданелі, що означало б для Соціалістів дістатись до Середземного моря, відповіли альянти пропозицією уміжнароднити всі більші ріки, як Дунай, Одра і т.д. Це потягнуло б за собою вступлення альянтів на соціалістичні терени, тому Соціалісти й замовкли. Соціалістичне ж домагання - допустити їх, як рівноправного партнера до диктату над побідженою Японією, Америка крім того відкинула, мотивуючи це тим, що Японія на Соціалісти не накладала і через те Соціалісти не мають що диктувати Японії. Не вдається теж Соціалістам план влізти до контролю над італійськими колоніями.

Звичайно, Соціалісти позицій не здають і ведуть свою роботу далі. У Персії поширюють вони сепаратистичну революцію азербейджанців, а в північному Китаю - Комуністичну.

Англія зі своєї сторони висувує план створення західно-європейського блоку держав під її проводом. І хоч формально такого блоку ще не створено, то на ділі він вже майже існує. Це дуже затривожує Соціалістів, а через те ще більше напружує відносини між ними та західними союзниками. В Америці ж чується тимраз частіше голоси, що закордонна політика Америки мусить бути рішуча й не сміє допустити до того, щоб на місце одного тоталізму прийшов у Європі до влади другий.

Дуже важким чинником у міжнародній політиці являється сьогодні атомна бомба. Америка, Англія і Канада створили спільну Контрольну Раду для продукції атомної бомби, не допускаючи до неї Соціалістів. Тому Соціалісти ведуть у себе гарячкові дослідження над продукуванням атомної бомби, звільнявши для цього зі заслання свого фахівця у тій ділянці проф. Каміцу.

Так виглядає сьогодні "мирна праця" союзників...

"Другу світову війну ми виграли, але мира ще не здобули" - кажуть американські політики.-

А соціалістичні їм потакують.-

лік над Україною загнали мотори бомбовозів, а на кордонах заревли гармати, прийшов короткий і змістовний наказ: "В ряд ставай, щоб не було за пізно!"

І хлопці пішли. На світанку, як кривава заграва сходячого сонця рожевими пеленами встеляла поля, а шибки знайомих хат займались пожежею, вони кидали своїх найближчих і йшли. У слід їм дивилась замучено зажурена мати, а найдорога струшувала нижком непрошену сльозу, до пхалася вперте до очей. Та вони не оглядались. Бо їхній погляд приковувала до себе ясна зоря, що перед їми, якій ми дали імя: **Самостійна**, **Соборна**.

І прийшов день. Зс. червня 1941.р. вільно замаєли над українськими землями прапори, що на них золотом мережана блакить і подала вітрам буйним крилату вістку: "Від нині без рабства, без панства!"

Та мало це мабуть було демонам гарячої крові і сліз вдовиник і сирітських. На Україну грянула нова навала, не краща від тої, що відступила. Новий варвар став доплати безжалісно все, що найдороже нам, грабити, зневажати й розстрілювати всіх, що не схотіли відпорядковуватись йому. . Перед Україною зявилося знова марево загибелі: **Знищити все, що становить про нашу окремішність, вбити за всяку ціну в нашого народу почуття національної гідності, винищити фізично українську провідну верству, а на її місце насадити "германського "іберменша"**, українське ж селянство й робітництво зіпхнути до стану безвольного раба, що залякано наслуховує, чого пан хоче, — оце були пляни новітніх гунів, що прийшли в Україну.

Тому й прийшлося рішити: не хлібом-сіллям, а кудею вітай брунатного гада!

Оживились діброви. Задуміли українські діти й прийняли привітно в свої обійми нових воїнів. Вклонились їм привітно високі дерева й закрили їх своїм зеленим віттям перед очима ворога.

У землянках, у тіні крилатих дерев чистили хлопці кріси, гострили шаблі. А як ніч — мати сповивала темрявою села й міста, **виходили партизани зі своїх криївок. І сувокій ночі прорізували свисти куль. Хтось скрикував в останнє і вмившись своєю кров'ю, прощався зі світом.**

Це українські повстанці розплачувались з катом українського народу.

Скаженів наїздник. Горіли села. На ринках міст розстрілював садист перед очима зігнаного населення десятки закладників. Та ні пожарами, ні кров'ю неповинних жертв не вдавалось йому згасити полумя повстання. Своєю гордою поставою в обличчі смерті, хоч скатовані й зневажені, розстрілювані пригадували все наїздникові, що сили духа українського народу він ніколи не зломить.

А ряди ЗПА росли. Хоч не одному прийшлося у боях із відділами Гештапа зложити свою голову і ще одну безіменну могилку своєю заповнити. бій не переривався. На їхнє місце ставали нові месники.

...Десь жили люди безжурно, Десь грала весело музика й пари **сво-** бідно гуляли. І дялась смачні вина, а на ресторанний стіл падали ет-маркізки, викинені зневажливо з банкнотами набитого гаманця, біляю рукою, що її всі пальці в золотих перстнях.

Але — хіба ж це життя? Чи в звуках музики не чують ті люди часом плачу знедолених сиріт за розстріляним батьком і нарікань пограбованої вдовиці? Хіба ж не вбачають вони в вині, що перед ними, **слад зневи-** женої дівчини? А в поглядах зустрічних селян погорди, що гірше вогню палить? І чи не стають їм вина гіркіші від полину, а звуки оркестри не перемінюються в пекольний клекіт? ...А в ранці, як глянуть до зеркала, не забирає їх схота самому собі плюнути в лице?

Стан у лісі, де дощ змиває голову, а буйний вітер кучері розчісує, а свист куль замість колісанки, отам життя! Буйне, вільне, **юнацьке!** Не зігнемь по рабськи карк, не схилим голови у ярма!

...Деся там сама тоскує мати. Пеналено в пажмурій хаті, не варено. Для кого ж варити? Син її не приїде на бід; він у лісі на стійці сидіє. А вокруг його, її єдині надії, смерть густо сіті розставляє. Може він раненій і маранія тверде замість ліжка йому?...

А дівчина с ричку мерезить і криє про ту хвилину, коли нічка закриє теоравсю стежки, та ними нийий з ліса прилине. Подарує палкий поцілуй, надіне чисту сорочку й знову зникне... І сльоза пкається до очей... А може він уже не приїде?... Може він уже з зеленою муравсю заінчався?

А він деє в лісі на сторожі і тільки думкою до них лине:

Не тоскуй мати! Твій син в дячність все думас про Тебе. За те, що в молюком свіжіх грудей твоїх для його чар любви Рідного краю; за те, що в одиначісіяхи й казком: Ти вчила його любити правду й красу і виростила з його єдину. І горда будь, що він такий, як ти, не про їх, як про героїв ти розказувала йому колись. І це й Ти сказати можеш: "Іво-іми, віддамця йду, Пречиста! Ти дала сина людству в жертві, і я своєю гордо віддамця йду".

Не сумуй дівчано! Твій сніл гідно стоїть на сторожі народньої чести. А дватаму й твоя частина заслуги, бо ти обдарувала його своїм уханням, та гріє його в важких хвилинах боротьби й додає йому гарту видержати на стійці.

Та бог війни, жорстокий бог, с вічно кровавих жертв вимагає. І мруць борці; Падуць на стійці і тільки могилки зелені залишаються, як свідки добрих, та жорстога, як воячиця.

Відповідають герої, щоб там деє у інному світі принести привіт із рідносприятим друзям, що на чужині, що по конц-лагерах відсиляли свою захку снітку. Щоб сповіданьям про те, що діється в Україні, розвеселити їх стемлені душі. Бо їм ще важко стійку відстояти прийглись.

Види, Друзі, що вгнали в бою на Рідній Землі, вмірала хол в крузі своїх близьких. І рідні поля слали вам останній привіт і рідне небо накривало вас своєю блакиттю і рідна земля пригорнула вас до свого лона. І рідна пісня прилине до вас і хтось із близьких влякне колись на вагітній могилі, щоб душею завітчанить з вами. А їм і того доля пожаліла. Без зброї, мовчки без можности відплати прийглось їм серед безустанних наруг і ганьбавати пятном невольника проводити важкі дні проби. При вічних побоях злочинної зграї зрозувати своєю кровю чужу землю. І близьких не було в поблику, як умірати прийглось. А коли й були, те й глянути на їх важко було робити вид їхнього страждання те важче робилось на душі, як сд свогого. Затискать приходилось зуби й до крові кусати патріскані з гарячки вуста, щоб стогін зі зболілих грудей не вирвався, щоб ворог не посміхався.

Нелюдські були знущання. Лемались дуби. Лемались та не знулись. "Раз добром нашіте серце звик не проходило".

Друзе, Олексос, василью, Дмитре і десятки інших знавих мені і імені й незнавих! І досі стоять мені перед очима ваші зневижені постаті та горді, вогнем блискучі погляди. І й досі брешуть в ушах так прости, а так ведичні слова: "Нам треба вмерти: та вмерти гідно!" - І Ви залишились вірні своїй постанові.

"Не голосять, не ридать, бо немає батька - нени,

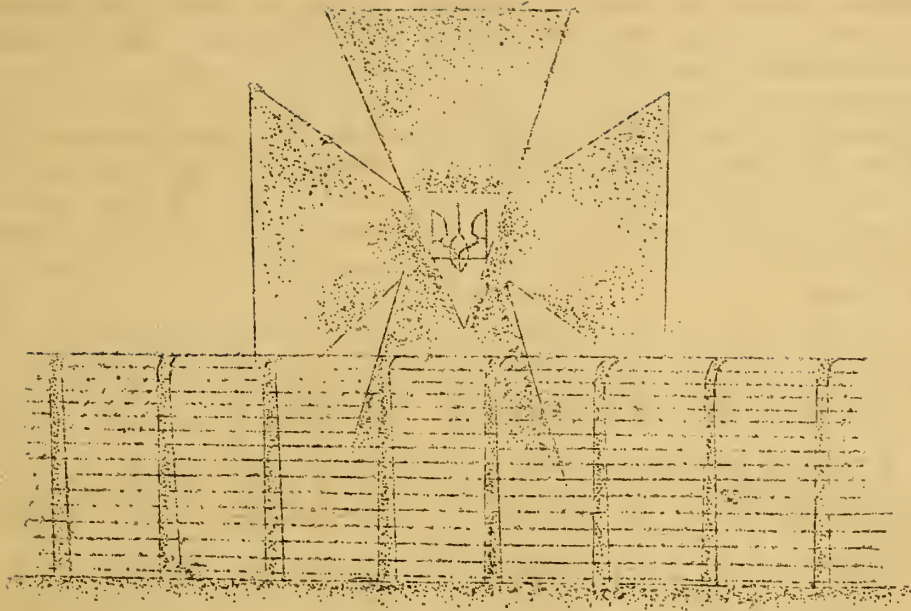
І чужому поховать, острогранному камені..."

- так співає поет смерть героїв на чужині; а вам те гірше судилось.

І на чужому, острогранному камені не довелось вам свої кисти білі зложити. Бо садистові мало було навіть вашої мученицької смерті. Він наказав спалити ваше тіло і розвіяти попіл по всему світу, щоб і сліду не залинилось від тих, не зважились на проу з демсоном стати.

"Та хоч зніть форог тіло, але духа він не зможе!..."

Ваш дух, дух героїв, до киття і смерть побороли, між нами. Вказує нам шлях правий і загіває видержати в боротьбі за ідеал, що за нього "Ви все віддали, що для його могли".

З р и н у л и в н і м е ц ь к и х к о н ц .
та б о р а х

ІВАН ГАБРУСЕВИЧ - ІРТЕН / ДЖОН /

В німецькому концентраційному таборі Саксенгаузен-Орансбург, біля Берліна помер від трійливого застрику "націвського" СО-лікара ІВАН ГАБРУСЕВИЧ-ІРТЕН ДЖОН/дня 16 травня 1944.р.

Уроджений 1902.р. в сім'ї українського священника, абсолютував філософський факультет Львівського Університету - славянську філологію й психологію в 1932.р. Вже тоді проявляється, як один з чільних представників українського студентського життя і скоро знаходить шлях до українського підпілля. Враз з пок. СТЕПАНОМ ОКРИМОВИЧЕМ стає в авангарді націоналістичного руху на ЗУЗ й одним з його основоположників. Стає членом Краєвої ЕКЗЕКУТИВИ ОУН на ЗУЗ, як керівник підреферентури юнацтва. Багато важкої праці й піклувань присвятив він націоналістичній молоді на ЗУЗ, формуючи її безкомпромісовий характер, її революційну натуру, її націоналістичний світогляд. У багатьох статтях і розвідках розробляє він проблематику революційної боротьби українського народу. З того часу визначається його праця "На засадничі теми". Перейшовши кількакратно польську тюрму, де підорвав своє здоров'я, виїздить на доручення Краєвої Екзективи з окремими дорученнями за кордон і стає одним з найближчих співробітників провідника ОУН п о л к. ЄВГЕНА КОНОВАЛЬЦЯ, який покликуює його до Проводу ОУН, де І. Габрусевич обіймає становище референта ідеологічного вишколу/1934.р./, а відтак референтури підготовки І. великого Збору ОУН /1937.р./; та хвороба не дозволяє йому скласти цього завдання. - Півтора року лікує грудну недугу й приходить таки вповні до здоров'я. - Підчас кризи, яка наступила в ОУН у році 1939/40. стає він членом Революційного Проводу ОУН і цілою своєю особистістю стає на сторожі правильної лінії тої визвольної організації українського народу - ОУН -, до будови якої він приклав стільки своєї запальної енергії". З того часу походить теж його публіцистична праця "Місце України в світі".

Крім вже вичислених праць розсіяні його статті майже у всіх націоналістичних виданнях. А одну з підпольних друкарень ОУН на українських землях, де друкуються видання і листівки У П А носить у його честь назву ім. ІВАНА ГАБРУСЕВИЧА /ДЖОНА/.

Після проголошення віднови самостійности Української Держави, актом з дня 30. червня 1941.р. конфінований зразу німецькою військовою поліцією -

- гестапо -, відтак 15. вересня 1941 р. іде між першими українськими самостійниками в нім. тюрму. До 24. січня 1942 р. перебуває в жахливих відносинах в тюрмі Алекаадерпляц - Берлін, звідки перевозять його гестапівські кати до конц-табору Саксенгаузен, де в люту морозі держать його годинами на "апетлі" перед брамою табору. До самої смерти перебуває стало на одиночній келії. Стан його здоров'я погіршується з дня на день. До чахотки грудей, якої набавився в німецьких тюрмах, прибуває ще туберкульоза залозів і костей. "Лікування" під кермою "СС-лікарів" - це в дійсності муки. В днях - 13. і 14. травня дістає застрики " для зменшення гарячки" і щойно 16. травня переводить його до таборової лікарні, де вмирає в 19. год. вечором цього самого дня.

Своїм друзям - співв'язням заявив раз : "КАРАЮСЬ, МУЧУСЬ, АЛЕ НЕ КАЮСЬ!"

ДР. ОЛЕКСАНДЕР БАНДЕРА.

Дня 6. серпня 1942 р. згинув у німецькому конц.-таборі молодший брат Провідника ОУН, закатований по звірськи польськими бандитами - співв'язнями.

Уроджений 1911 р. в Старому Угринові п. Калущ. По скінченню гімназії в Стрию в 1929 р. береться з загалом до культурно-освітньої праці в рідному селі. Студюючи в рр. 1930-32 у Львові агрономію, бере живу участь у націоналістичному русі, як член ОУН у відділі пропаганди. В 1932 р. виїжджає до Риму на студії політ-економії, де й навізує зараз ровагиські звязки з італійськими студентськими й науковими кругами. Літом 1934 р. разом зі сл. п. М. Молодзінським та іншими визначнішими членами ОУН бере участь у вишкільному таборі Організації, за що й попадає до італійського конц-табору. На одному острові просидів він / разом із хорватами, ув'язненими в звязку зі замахом на царя Александра / два роки. По звільненню продовжує студії в Римі й в р. 1938. осягає диплом доктора політичних наук працею про економіку України.

Під час студій працює в Українській Пресовій Службі. По скінченню студій віддається вповні політичній праці в секторі зовнішньої пропаганди. в 1939 р. бере участь у Зборі ОУН. Як близький співробітник - Я. Стецька бере активну участь у процесі очищення Організації. А рівночасно піддержує звязки з італійськими науковими кругами для яких пише та перекладає ряд статей про Україну та українські визвольні змагання. З початком 1941 р. переїздить до Української Пресової Служби в Берліні й опрацьовує для Організації матеріали про політ-економіку України. В звязку з його діяльністю - гестапо забороняє йому перебувати на терені Німеччини. Тоді переїзджає він на Лемківщину, а по звільненні Галичини - до Львова. Тут арештує його гестапо й по 13-місячному слідстві у краківській тюрмі "Монтеляпіх" перевозить до конц-табору Авшвіц.

Від першої хвилі приїзду обконали його там польські бандити "політичні в'язні" з погрозами " одповеш за українськом революцієм". На вічну ганьбу Польщі використали вони свої становища бльокових і кап для мордування співтовариша негоді. Три дні катували його в нелюдський спосіб без перерви. А він держався гідно весь час, як Байда у думках. В гарячці, увесь у крові, неподібний зовнішньо більше до людини, не пізнаючи навіть своїх друзів, він гордо держав голову до гори і працював спокійно, не зважаючи на побої, поки не впав без пам'яті. Ні одного стогону не почули кати з його уст.

МГР. ДМИТРО ЯЦІВ.

Осіною 1942 р. згинув у німецькому концентраційному таборі в Авшвіці відомий кооперативний діяч, член уряду Самостійної України в 1941 р. мгр. Дмитро Яців.

Уроджений 1908 р. в Верчанах біля Стрия скінчив він гімназію в Стрию, а опісля правничі студії у Львові. Правдивий сик села, твердий, незломний і послідовний, посвятив він все своє життя праці для народу.

Зараз по maturі перебрав він на бл.п. Степанові Охримовичеві в свої руки керму Українського Студентського Товариства з Стрию і півдня його рівень на дійсно високий щабель. Рівночасно веде працю як Повітовий Провідник ОУН. По закінченні студій, попри ведення адвокатської канцелярії, як концепієнт, він присвчується кооперації і своїми здібностями та невсипущою працею вибивається відразу на провідне місце. Опинившись у 1939.р. на еміграції, не зневіряється, ні не дається зловити примані легкого життя як "тройгендер", а виїздить зі своєю дружиною на Лемківщину. Важкі матеріальні умовини його не лякають. І зкоро ціла Лемківщина зкривається мережею гарно розбудованих кооперативів. — А попри все те не зриває зв'язку з визвольним рухом: бере активну участь у II. Великому Зборі ОУН та займає в Організації одно із чолових місць.

З либухом німецько-совітської війни вертається сейчас до Львова й кидається у вир праці. По прилученні Галичини до Ген. Губернаторства плине втечу до Англії і навіязує тісніший зв'язок українського підпілля з англо-американським світом. Та нагле арештовання не дозволяє йому перевести в життя цих планів.

В тюрмі та серед важких жахливих умовин "ферніхтунгслагру" Авшвіц, держиться примірно, хоч на добавок ще й пригноблена чахотка відвідується. На "кранкенбар" ішов він зовсім свідомий того, що там замість лікаровт дістане за кілька днів смертний застрік. Та йшов зовсім спокійно. "Треба зміти понести консеквенції своїх потягнень аж до самого кінця" — оказав друзим на прощання. І пішов на отрічу смерті без найменшого тіні страху, як правдивий борець-революціонер.

РОМАН ПОЛУТРАНКА

уродж.1910 — помер 1948 — серпень.

Як син міщанина народню і середню школу кінчить таки в родинному місті Станиславові. Вже як гімназійний учень бере живу участь в житті гімназії та під оглядом працюовитости стає прикладом для свого окруження. Він являється членом Виділу Научного Кружка при гімназії, як також організує гімназійну кооперативу.

По закінченні гімназії записується на вищі торговельні студії в Познані, де взірцево виконус налажені на нього обов'язки студента та громадянина. На деякий час відриває його від науки недуга. Він виїздить на лікування до Закопаного. Видужавши, закінчує з дуже добрим вислідом свої студії й всеціло віддається суспільно-громадській роботі спочатку в Перемишлі, відтак у Станиславові.

В цьому часі ангажується також політично й стає карним членом ОУН. За большевицької окупації 39-41 рр. всеціло віддається організаційній роботі, спочатку живе легально, при кінці мусить перейти в підпілля, цоби уникнути рук НКВД.

Німецько-большевицька війна застає його на пості окружного провідника ОУН. Вірний вказівкам уряду /проголошення самостійности України, Львів, 30.червня 1941.р./ забирається з запалом до перебрання влади в Станиславові в українські руки. Організує в дуже короткому часі банк, чим уможливає фінансування адміністраційних працівників цілої області.

На цьому пості приходиться йому попрачатися з суспільно-громадським життям. 15:вересня 1941.р. арештує його гестапо. Протягом кількох днів перевозять його через Львів до Кракова.

Тяжкі умовини тюрми підкопують його здоров'я. Відновлюється його давня недуга. В такому стані засилають його до конц-табору Авшвіц. жахливе життя у таборі, як також побой зі сторони спів'язнів — поляків підривають цілковито його здоров'я. Відходить на "кранкенбар", де помирає у серпні 1942.р.

В його особі стратила ОУН карного свого члена, а українське громадянство свого неперезічного суспільника.

